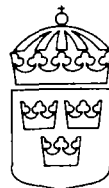

Regeringens proposition 1992/93:182

om anslag för budgetåret 1993/94 till Statistiska
centralbyrån

Prop.
1992/93:182

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 18 februari 1993.

På regeringens vägnar

Carl Bildt

Anne Wibble

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnas förslag till anslag för budgetåret 1993/94 till Statistiska centralbyrån (SCB).

I avvaktan på förslag från den kommitté som arbetar med att anpassa ansvaret för den statliga statistiken till de principer för ansvarsfördelning mellan SCB och andra myndigheter som riksdagen nyligen godkänt prövas SCB endast i ett ett-årsperspektiv.

Ansvaret för statistiken om jordbruk och vissa livsmedelsfrågor överförs i enlighet med principerna för den nya ansvarsfördelningen till Livsmedelskonomiska samarbetsnämnden. Övriga förändringar kommer att redovisas i 1994 års budgetproposition.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 18 februari 1993

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Friggebo, Johansson, Laurén, Hörnlund, Olsson, Svensson, af Ugglas, Dinkelspiel, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björck, Könberg, Lundgren, Unckel, P. Westerberg, Ask

Föredragande: statsrådet Wibble

Proposition om anslag för budgetåret 1993/94 till Statistiska centralbyrån

1 Inledning

I propositionen om den statliga statistikens finansiering och samordning (prop. 1992/93:101) föreslogs att ansvaret för och finansiering av den statliga statistiken skall ske enligt följande principer.

Verksamhet som Statistiska centralbyrån (SCB) skall ansvara för och som skall anslagsfinansieras:

- Förvaltningsuppgifter såsom grundläggande metodutveckling, statistiksamordning, nomenklaturarbete, internationellt statistiksamarbete, publiceringsverksamhet och informationservice samt biblioteks- och arkivservice.
- Officiell statistik som griper över flera sektorer, som saknar en entydig huvudanvändare eller där det påtagligt gagnar förtroendet för statistiken.
- Vissa centrala databaser.

Verksamhet som sektorsmyndigheter och övriga användare skall ansvara för:

- Officiell statistik för avgränsade sektorsområden. Statistiken skall finansieras genom anslag till berörda sektorsmyndigheter.
- Övrig statistik och statistiska tjänster. Verksamheten skall finansieras av beställaren.

Resurserna för statistik vid SCB och övriga berörda myndigheter föreslås anpassas till de förändringar som genomförs.

I propositionen anmäldes att förändringarna borde ske successivt och att en särskild genomförandekommitté skulle tillsättas för att mera i detalj planera hur förändringarna skall genomföras. Vidare redovisades att vissa frågor om bl.a. förfoganderätt, registerfrågor, sekretess och integritetsskydd behövde utredas ytterligare.

Finansutskottet (bet. 1992/93:FiU7) tillstyrkte de föreslagna principerna för ansvarsfördelning och finansiering av den statliga statistiken och förordade i likhet med propositionen ett successivt genomförande. Utskottet

ställde sig också bakom förslagen om ytterligare utredning. Riksdagen har bifallit utskottets hemställan (rskr. 1992/93:122).

Två kommittéer har därefter tillsatts för att dels utreda integritets-skyddet för uppgifter i statlig statistik, m.m. (dir. 1992:110), dels genomföra en ändrad ansvarsfördelning för den statliga statistiken (dir 1993:9).

Mot denna bakgrund har regeringen i 1993 års budgetproposition (prop. 1992/93:100 bil. 8, s. 83) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1993/94, i avvaktan på en särskild proposition i ämnet, till Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser beräkna ett ramanslag på 435 033 000 kr och till Statistiska centralbyrån: Uppdragsverksamhet ett anslag på 1 000 kr.

Jag avser nu att ta upp frågan om anslag till SCB för budgetåret 1993/94.

2 Anslag till Statistiska centralbyrån

Sjunde huvudtiteln

E. Vissa centrala myndigheter m.m.

E 7. Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser

1991/92	Utgift	433 336 000
1992/93	Anslag	435 033 000
1993/94	Förslag	420 080 000

Statistiska centralbyrån (SCB) är central förvaltningsmyndighet för den statliga statistikproduktionen och ansvarar för huvuddelen av denna. SCB producerar även statistik på uppdrag under anslaget E 8. Statistiska centralbyrån: Uppdragsverksamhet.

Verksamheten bedrivs i Stockholm och Örebro samt vid regionala kontor i Luleå, Göteborg och Malmö. SCB har dessutom en riksomfattande intervjuarkår.

SCB:s övergripande mål som central förvaltningsmyndighet är att ansvara för statistikproduktion och internationell statistisk rapportering som inte åligger någon annan myndighet samt samordna statistik och utarbeta statistiska nomenklaturer och klassifikationer. SCB skall vidare verka för att den statliga statistiken är objektiv och görs allmänt tillgänglig samt på olika vägar underlätta uppgiftslämnandet och se till att lämnade uppgifter på ett effektivt sätt skyddas genom anonymitet och sekretess.

Statistiska centralbyrån

SCB har lämnat en fördjupad anslagsframställning till regeringen för perioden 1993/94 - 1995/96. Inriktning och mål för verksamheten har

formulerats i ett 40-tal statistikprogram. SCB har även tidigare ingått i en försöksverksamhet med treåriga planeringsramar.

I den fördjupade anslagsframställningen redovisar SCB utvecklingen vid tre anslagsnivåer. Huvudalternativet innebär att anslaget minskar med 34 miljoner kr budgetåret 1993/94.

Av resultatanalysen kan utläsas att nu gällande treårsplan i allt väsentligt torde ha förverkligats. SCB redovisar förbättringar inom flera statistikområden.

SCB redovisar positiva ekonomiska resultat för såväl anslags- som uppdragsverksamheten. Vissa problem när det gäller produktivitet utvecklingen har uppstått under senare år. Problem redovisas också för tillförlitligheten i viss ekonomisk statistik till följd av förändringar i samhället, liksom svårigheter i det externa samordningsarbetet.

SCB:s framtidsanalys indikerar ett fortsatt stort och ökande behov av statistik på olika områden och för olika syften. Verket framhåller också att den allt snabbare beslutsprocessen i regering och riksdag med snäva tidsramar för kommittéer och statliga utredningar ställer krav på löpande tillgång till relevanta beräkningsunderlag som det statliga statistiksystemet bara till nöds kan uppfylla för närvarande. Dessa statistikbehov gör sig också gällande på lokal och regional nivå när den offentliga sektorn i kommuner och landsting omvandlas med nya styrsystem.

Resursbehov

SCB står inför stora krav på förändringar av verksamhetens inriktning bl.a. eftersom det svenska statistiksystemet skall anpassas och integreras med det europeiska statistiksystemet. Statistiken behöver också anpassas till de krav som en ändrad politik ställer.

Av resursanalysen framgår att SCB med huvudalternativet räknar med att utöver nuvarande statistikproduktion klara av nu aktuella krav som följer med EES-avtal och EG-medlemskap förutom programkostnader för statistiksamarbetet. Detta möjliggörs främst genom rationaliseringar i verksamheten. Nya krav som en följd av ändrad politik kan i de allra flesta fall endast tillgodoses genom påbyggnader av det nuvarande systemet. På inget område utom jordbrukets har verket stöd för några större neddragningar av nuvarande statistik. En detaljbeskrivning av innehållet i huvudalternativet återfinns i SCB:s särskilda rapport.

*Sammanfattning***Övergripande mål**

Det övergripande målet för den verksamhet som SCB ansvarar för överensstämmer med de mål som hittills gällt och skall vara

- att verka för att den statliga statistiken håller en god kvalitet, är objektiv och görs allmänt tillgänglig med beaktande av att uppgiftslämnandet underlättas och att lämnade uppgifter skyddas genom anonymitet och sekretess,
- att ansvara för statistikproduktion och internationell rapportering som inte åligger annan myndighet.

Resurser: Ramanslag 1993/94 420 080 000 kr.

Övrigt: Utöver SCB:s huvudförslag har medel beräknats för deltagande i olika statistiska EG-projekt och för förbättringar av statistik av betydelse för att belysa den ekonomiska politiken.

Dessutom har 3 700 000 kr beräknats för bl.a. utveckling av en ny skattestatistik.

I enlighet med principerna för ansvarsfördelningen mellan SCB och andra myndigheter beräknas medel för statistik om jordbruk och livsmedel under nionde huvudtiteln. 9 920 000 kr överförs från sjunde huvudtiteln anslaget E 7. Statistiska centralbyrån: statistik, register och prognoser till nionde huvudtiteln anslaget H 7. Livsmedelsstatistik från och med budgetåret 1993/94.

Övriga förändringar med anledning av de nya principerna för ansvarsfördelning mellan SCB och andra myndigheter kan komma att redovisas när förslag lämnats av den kommitté som arbetar med genomförandet. Mot denna bakgrund prövas SCB nu endast i ett ett-års perspektiv.

Resultatbedömning

Som framgår av den resultatanalys som SCB redovisat har verksamheten i stort sett fullföljts enligt planerna. Trots förseningar på grund av vissa omprioriteringar och verksamhet utöver den treårsplan som statsmakterna godkänt räknar SCB med att kunna klara av förseningarna under innevarande treårsperiod.

Utvecklingen av uppdragsverksamheten har överträffat beräkningarna i treårsplanen. De största uppdragsgivarna finns inom den offentliga sektorn. En ökad uppdragsverksamhet ligger i linje med vad som eftersträvas när det gäller att ge användarna ansvaret att själva finansiera den statistik de behöver. Vilken statistik som skall anslagsfinansieras centralt

via anslaget till SCB skall avgöras av dess betydelse för att tillfredsställa grundläggande behov i samhället. I dag finansieras dock viss sådan statistik som uppdrag vid SCB samtidigt som SCB får anslag för vissa specialbearbetningar för särskilda ändamål.

Jag delar SCB:s uppfattning att statistikbehoven förändras snabbt som en följd av utvecklingen i samhället. Den styrmodell som hittills tillämpats på SCB har emellertid inte gett den flexibilitet som skulle ha behövts i ett läge där resurserna är begränsade och behoven svåra att förutse. Även om det i många fall är viktigt med obrutna tidsserier inom statistiken har alltför stor del av statistiken låsts långsiktigt samtidigt som de som nyttjar statistiken inte haft finansieringsansvaret för sina statistikbehov. Därigenom har nödvändiga omprioriteringar försvårats och kostnadspressen på SCB varit otillräcklig. Det har också medfört att användarna sällan beaktat sina statistikbehov när kostnader för reformer beräknats. Möjligheterna att anpassa statistiken till de nya behoven har härigenom försvårats.

Fördjupad prövning

Riksdagen har godkänt de principer för en effektivare styrning av den statliga statistiken som jag tidigare redogjort för. SCB:s verksamhet skall under en genomförandeperiod anpassas till de redovisade ansvarsområdena. En kommitté har, som inledningsvis nämnts, utsetts för att i detalj klargöra vad detta innebär. I avvaktan på kommitténs förslag kommer därför huvuddelen av den hittills anslagsfinansierade statistiken vid SCB att också under nästa budgetår belasta anslaget Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser. Undantaget är statistik om jordbruk och vissa livsmedelsfrågor. För denna statistik tilldelas SCB medel huvudsakligen från anslag under nionde huvudtiteln. Inom Jordbruksdepartementets verksamhetsområde finansieras och styrs redan i dag merparten av jordbruks- och livsmedelsstatistiken.

Jordbruket står nu inför stora förändringar där kraven på anpassningar av statistiken ökar. Enligt min bedömning är det därför angeläget att huvudansvändarna ges det fulla ansvaret för inriktning och finansiering av statistiken. Jag föreslår i samråd med chefen för Jordbruksdepartementet att ansvaret för denna statistik läggs på Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden som är den myndighet som har till uppgift att samordna kalkyler och utredningar på detta område. Med ansvaret för officiell statistik följer även ett samordningsansvar med statistikanvändare utanför sektorn. Detta ansvar kommer att regleras i särskild ordning.

Regeringen bör återkomma i 1994 års budgetproposition med de ändringar som i övrigt kan bli aktuella som en följd av ändrade principer för ansvarsfördelning.

Mot bakgrund av vad jag sagt anser jag det inte vara meningsfullt eller ens möjligt att nu lägga fast någon planeringsram för SCB för treårsperioden.

För budgetåret 1993/94 gör jag bedömningen att huvudalternativet i SCB:s treårsplan för de olika statistikprogrammen bör ligga till grund för verksamhetens omfattning. Avvikelser från denna plan redovisas nedan:

- 9 920 000 kr bör överföras till nionde huvudtiteln, anslaget H 7. Livsmedelsstatistik för finansiering av jordbruks- och livsmedelsstatistik.
- Sveriges bidrag till programsamarbetet på statistikområdet med anledning av EES-avtalet skall rymmas inom anslagsramen och eventuella omprioriteringar får ske i samråd med berörda användare.
- Åtgärder för att göra databasen för undersökning av levnadsförhållanden (ULF) mera lättillgänglig skall rymmas inom anslagsramen.

Ett ökat svenskt deltagande i det europeiska samarbetet och starkare fokusering på den ekonomiska politiken skärper kraven på den ekonomiska statistiken. Därför har 6 400 000 kr utöver huvudförslaget i SCB:s treårsplan beräknats för följande åtgärder:

- Deltagande i särskilt angelägna EG-projekt avseende konsumentprisindex, köpkraftsparitetsundersökningar, utrikeshandelsstatistik, tjänstenärings- och nationalräkenskaper.
- Kvalitetsmässiga förbättringar av räkenskapssammandraget och bättre anpassning av detta till kraven på uppföljning och utvärdering av kommunal verksamhet. Medlen skall även användas till redovisning av omfattningen och arten av entreprenadverksamhet med kommunalt huvudmannaskap, presentation av en årlig ekonomisk redovisning av kommunägda företag samt förbättringar av prognosenkäterna och deras samordning med annan kommunal korttidsstatistik. Vidare skall särskilda koncernredovisningar för kommuner insamlas och redovisas årligen.
- Förändringar i fastprisberäkningarna för att få stabilare och snabbare beräkningar av volymutvecklingen inom utrikeshandeln och förbättra kvaliteten i beräkningarna.
- Förbättringar av den månatliga industriproduktionsindexen för att minimera de stora avvikelser som förekommit mellan månadskvartals- och årsstatistiken och för att få bort de skillnader som råder i utvecklingen av industriproduktionen enligt industristatistiken respektive nationalräkenskaperna.
- Framtagande av en kortperiodisk lönestatistik som täcker samtliga sektorer i ekonomin samt deltagande i Eurostats (EG:s statistiska kontors) arbetsgrupper om lönestatistik och i projektet *Employment cost index*.
- En återgång till årliga intäkts- och kostnadsundersökningar för flerbostadshus för att bättre kunna följa de förändringar som nu sker på skatteområdet och inom bostadsfinansieringen samt belysa effekterna på hyror och kostnader inom fastighetsförvaltningen.
- En uppbyggnad av vissa funktioner kring en gemensam databas för internationell ekonomisk statistik för att underlätta användningen av

sådan statistik och för att möjliggöra samordningsvinster för olika användare med samma behov.

Jag har dessutom beräknat 3 700 000 kr för bl.a. vissa oförutsedda behov. Huvudparten av dessa medel skall dock användas för att förbättra statistiken över inkomster, skatter och socialavgifter. Mot bakgrund av bl.a. två riksdagsbeslut om statistik över inkomster och skatter (bet. 1988/89:FiU3, rskr. 1988/89:2) och över mervärdesskatt (1989/90:FiU4, rskr. 1989/90:10) har Finansdepartementet bedrivit ett särskilt statistikutredningsprojekt för att föreslå åtgärder för att samordna, effektivisera och förbättra denna statistik. Arbetet avslutades och presenterades 1991 i promemorian (Ds 1991:15) Skatte- och inkomststatistik. Förslagen har ännu inte kunnat genomföras bl.a. på grund av de långtgående förändringar av skatteadministrationen som genomfördes i samband med skattereformen. Den exakta omfattningen och fördelningen av medel mellan SCB och Riksskatteverket kommer att kunna preciseras först efter ytterligare beredning.

Slutsatser

Mot bakgrund av den prövning som jag gjort av verksamheten i anslutning till SCB:s fördjupade anslagsframställning samt den genomgång som jag gjort i anslutning till propositionen om den statliga statistikens finansiering och samordning drar jag följande slutsatser.

De övergripande målen bör ligga fast. Verksamheten bör under budgetåret 1993/94 i huvudsak bedrivas efter den inriktning som formulerats av SCB i de olika statistikprogrammen inom huvudförslagets ram.

SCB bör även fortsättningsvis delta aktivt i arbetet med ett integrerat europeiskt statistiksystem. Statistikanvändarna bör också i ökad grad engageras i detta arbete. Detta är angeläget bl.a. ur ett uppgiftslämnarperspektiv då det gäller att så långt som möjligt samordna uppgiftskraven från svenska och internationella organ.

I enlighet med den nya ansvarsfördelningen mellan SCB och statistik-användarna ska statistiken göras mer tillgänglig för olika intressenters bearbetningar och analyser. SCB:s anslagsfinansierade verksamhet bör därför förberedas för en ny inriktning där de centrala förvaltningsuppgifterna och den grundläggande statistikproduktionen anpassas till ett ökat samarbete och utbyte med statistikanvändarna. För att effektivt utnyttja statistikkompetensen bör central metodutveckling så långt som möjligt samordnas med annan nationell och internationell metodutveckling. I detta sammanhang är det viktigt att metodernas användning och utveckling dokumenteras.

Övrigt

Jag har i min anmälan till 1993 års budgetproposition redovisat ett förslag om generell räntebeläggning av statliga medelsflöden samt presenterat den modell som bör tillämpas. SCB kommer fr.o.m. budgetåret 1993/94 att tillämpa denna modell. SCB kommer därför att

tilldelas ett räntekonto med kredit i Riksgäldskontoret och medlen under detta anslag föras till detta konto.

Anslaget för SCB har budgeterats utan hänsyn till de tekniska justeringar som måste göras till följd av ändringen av nivån på lönekostnadspålägget, den ändrade finansieringsformen för Statshälsan, övergången till lån i Riksgäldskontoret samt de nya principerna för budgeteringen av anslagen. Riktlinjerna för dessa förändringar har redovisats i 1993 års budgetproposition (bilaga 1, Statsbudgeten och Särskilda frågor, avsnitt 2.2). Det belopp som kommer att ställas till myndighetens disposition kommer slutligt att fastställas enligt de redovisade riktlinjerna och kan därför avvika från det nu budgeterade beloppet.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Statistiska centralbyrån: Statistik, register och prognoser* för budgetåret 1993/94 anvisa ett ramanslag på 420 080 000 kr.

E 8. Statistiska centralbyrån: Uppdragsverksamhet

1991/92 Utgift	-
1992/93 Anslag	1 000
1993/94 Förslag	1 000

På uppdrag av en myndighet skall SCB inom sitt ansvarsområde och i mån av resurser

- utföra statistiska undersökningar samt intervju- och enkätundersökningar,
- utföra manuell och maskinell statistisk databehandling,
- bedriva statistisk konsultationsverksamhet.

SCB får också åta sig sådana uppdrag från andra uppdragsgivare.

Statistiska centralbyrån

SCB har i sin *årsredovisning* för budgetåret 1991/92 redovisat verksamheten i verksamhetsområdena Anslagsverksamhet och Uppdragsverksamhet.

Uppdragsverksamheten svarade för 24 % av SCB:s hela omsättning och intäkterna uppgick till 163 mkr. SCB redovisar en kraftig resultatförbättring under 1991/92. Riskkapitalet har därmed kunnat förstärkas och uppgår nu till 14,6 mkr eller ca 9 % av omsättningen.

SCB har lämnat en *fördjupad anslagsframställning* till regeringen för perioden 1993/94 - 1995/96.

I framtidsanalysen diskuterar SCB tänkbara effekter av en ökad efterfrågestyrning av statistiken. SCB:s bedömning är att den totala statistikmarknaden kommer att öka med ca 10 % per år, men att SCB:s andel av den inhemska marknaden minskar, eftersom en större del av bearbetningar och presentationer kommer att äga rum utanför SCB.

*Sammanfattning***Övergripande mål**

SCB skall genom sin uppdragsverksamhet öka statistikens och de statistiska datalagrens tillgänglighet och användning. Verksamheten skall bedrivas på ett kostnadseffektivt sätt.

Resurser

SCB skall ha ett formellt 1000-kronorsanslag för uppdragsverksamheten. Verksamheten skall finansieras till fullo av beställarna enligt principen full kostnadstäckning som ekonomiskt mål.

Resultatbedömning

SCB:s årsredovisning visar att verket på ett tillfredställande sätt genomfört verksamheten. De åtgärder verket vidtagit för att förbättra lönsamheten i den uppdragsfinansierade verksamheten har gett avsedd effekt, det ackumulerade överskottet har förstärkts och kravet på att öka omsättningen med minst 5 % har klarats med god marginal.

Slutsatser

I avvaktan på att principerna om ändrad ansvarsfördelning mellan SCB och statistik användarna preciseras finner jag det inte meningsfullt att ålägga verksamheten några andra krav än de som framgår av de övergripande målen för verksamheten och de generella krav som gäller avgiftsfinansierad verksamhet.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen
att till *Statistiska centralbyrån: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1993/94 anvisa ett anslag på 1 000 kr.

Nionde huvudtiteln**H 7. Livsmedelsstatistik**

I årets budgetproposition (prop. 1992/93:100 bil. 10 s. 90) har regeringen föreslagit att riksdagen till anslaget H 7. Livsmedelsstatistik för budgetåret 1993/94 anvisar ett förslagsanslag på 11 514 000 kr. Vid sin anmälan av detta anslag anförde chefen för Jordbruksdepartementet att anslagsberäkningen gjorts i avvaktan på att beredningen av betänkandet *Effektivare statistikstyrning* (SOU 1992:48) slutfördes.

Som jag nämnt i det föregående anser jag - efter samråd med chefen för Jordbruksdepartementet - att redan till nästa budgetår bör ett belopp om 9 920 000 kr som avser jordbruks- och livsmedelsstatistik beräknas under detta anslag på nionde huvudtiteln i stället för under sjunde huvudtitelns anslag Statistiska centralbyrån: Statistik, register, prognoser. Jag har beaktat detta vid min anslagsberäkning till SCB-anslaget, men förslaget i budgetpropositionen måste kompletteras i denna del.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att under nionde huvudtitelns förslagsanslag Livsmedelsstatistik för budgetåret 1993/94 anvisa 9 920 000 kr utöver vad som föreslagits i prop. 1992/93:100 bil. 10.

3 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden lagt fram.

